

แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการดำเนินการตามเกณฑ์ AUN-QA
ของหลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสังคมศึกษา
Instructional Guidelines for the Operation of AUN-QA
Criteria Development of Bachelor of Education Program in Social Studies

ARTICLE INFO

Article history:

Received 15 January 2024

Revised 27 February 2024

Accepted 28 March 2024

Available Online 29 April 2024

ปวินญาพัฒน์ วรพันธ์^{1,*} และ อัญชลี ศรีกลชาญ²

Pawinyaphat Woraphan^{1,*}, and Anchalee Srikolchan²

ABSTRACT

The aim of this research was to propose instructional guidelines for the operation of AUN-QA criteria development of undergraduate education program, social studies major. This qualitative research study reviewed context of the undergraduate social studies curriculum and the operation according to AUN-QA criteria. The study considered on four criteria: 1) Learning Outcomes, 2) Program Specification, 3) Program Structure and Content and 4) Teaching and Learning Strategy by employing in-depth interviews and focus group. The research results found that: 1) The Learning Outcomes had guidelines for determining the Expected Learning Outcomes (ELOs) to reach the curriculum learning outcomes. 2) The Program Specification designated subjects in the curriculum into 4 parts: general education subjects, teaching professional subjects, free elective subjects and major subjects. The program had an annual meeting every year for the discussion of teaching and learning design of the major subjects, in order to, review the currency of courses and the consistency of courses with the expected learning outcomes, as well as, communicate between the corresponding teachers. 3) The Program Structure and Content of the curriculum emphasized on the required competencies in the 21st century, in addition to competencies in using technology for communication and creating innovative learning. The courses have been adjusted to allow students' expression of these competencies and harmonize the learning activities with the specified ELOs and teaching and learning strategies. And 4) the Teaching and Learning Strategy was organized using the Active Learning approach with recruit students participation in a course design. Each subject provided teaching and learning activities focusing knowledge based on social science and the implementation of the knowledge into classroom practices.

KEYWORDS: GUIDELINES FOR INSTRUCTION / AUN-QA CRITERIA / BACHELOR OF EDUCATION PROGRAM IN SOCIAL STUDIES

¹ อาจารย์ ภาควิชาสังคมวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประเทศไทย

Lecturer, Department of Sociology, Faculty of Social Sciences, Srinakharinwirot University, Thailand.

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาสังคมวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประเทศไทย

Assistant Professor, Department of Sociology, Faculty of Social Sciences, Srinakharinwirot University, Thailand.

*Corresponding author; e-Mail address: pawinyaphat@g.swu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอแนวทางในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการดำเนินการตามเกณฑ์ AUN-QA ของหลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสังคมศึกษา โดยการศึกษาในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่เป็นการทบทวนบริบทของหลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสังคมศึกษา และการดำเนินการตามเกณฑ์ AUN-QA ของหลักสูตร โดยจะพิจารณาใน 4 หลักเกณฑ์ ดังนี้ 1) ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง 2) ข้อกำหนดของหลักสูตร 3) โครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร และ 4) กลยุทธ์การเรียนการสอน โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านผลลัพธ์การเรียนรู้ มีแนวทางในการกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร (ELOs) จนนำไปสู่การกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร 2) ด้านข้อกำหนดของหลักสูตร มีการออกแบบรายวิชาในหลักสูตร ประกอบด้วย 4 ส่วนได้แก่ รายวิชาศึกษาทั่วไป รายวิชาชีพครู รายวิชาเสรี และรายวิชาเอก โดยหลักสูตรมีการประชุมเพื่อหารือในการออกแบบการจัดการเรียนการสอนกลุ่มรายวิชาเอกทุกปี เพื่อเป็นการทบทวนความทันสมัยของรายวิชา ความสอดคล้องของรายวิชากับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร และสื่อสารร่วมกันระหว่างอาจารย์ผู้สอน 3) ด้านโครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร มีการมุ่งเน้นสมรรถนะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เพิ่มเติมจากเดิมในส่วนของสมรรถนะในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารและสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ โดยมีการปรับรายวิชาที่ให้นิสิตได้แสดงสมรรถนะเหล่านี้ให้เกิดขึ้น มีการปรับกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้สอดคล้องกับ ELOs ที่กำหนด และ 4) ด้านกลยุทธ์การเรียนการสอน มีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ให้นิสิตเข้ามามีส่วนร่วมในการออกแบบรายวิชา ในแต่ละรายวิชา มีการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการมีองค์ความรู้ทางสังคมศาสตร์เป็นฐานและมีการนำองค์ความรู้เหล่านี้ไปปฏิบัติในชั้นเรียน

คำสำคัญ: แนวทางการจัดการเรียนรู้ / เกณฑ์ AUN-QA / หลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสังคมศึกษา

บทนำ

ปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าในสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งในด้านเศรษฐกิจสังคมและการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของประเทศ การจัดการศึกษาที่ดีมีคุณภาพจะช่วยตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและสังคม ซึ่งสอดคล้องกับหมุดหมายที่ 12 ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคตในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) ที่กล่าวถึงการพัฒนาทุนมนุษย์ทุกช่วงวัยที่ผ่านมาได้มีความพยายามปรับปรุงคุณภาพการศึกษาทุกระดับ ทั้งการยกระดับมาตรฐานการศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยีและการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ รวมถึงการพัฒนาพื้นที่นวัตกรรมที่เป็นแบบอย่างด้านการศึกษา ทำให้สถานศึกษามีความเป็นอิสระควบคู่กับความรับผิดชอบต่อสังคมที่มากขึ้น รวมถึงการส่งเสริมภาคีการพัฒนาเข้ามามีส่วนร่วมการจัดการศึกษาและการเรียนรู้มากขึ้น โดยเฉพาะการจัดการอาชีวศึกษาและการอุดมศึกษาในหลายรูปแบบ นอกจากนี้ยังมีการระบุว่า การผลิตในระดับอุดมศึกษา พบว่าการผลิตกำลังคนสมรรถนะยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและมีความท้าทายจากการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีเกิดการจัดการเรียนรู้ผ่านช่องทางออนไลน์บนแพลตฟอร์มต่าง ๆ ที่มีต้นทุนการดำเนินงานต่ำและตอบสนองความต้องการได้เป็นรายบุคคล มหาวิทยาลัยจึงไม่สามารถมุ่งเฉพาะกลุ่มนักศึกษาในระบบได้อีกต่อไปต้องเปลี่ยนเป็นการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ เน้นประสบการณ์สำหรับคนทุกช่วงวัยให้เข้าถึงได้จากทุกที่และตลอดเวลา รวมทั้งมีต้นทุนที่ไม่สูงเกินไปจนเป็นอุปสรรคในการเข้าถึง ทั้งนี้ การเติบโตของคนรุ่นใหม่ในบริบททางสังคมและการเรียนรู้แบบใหม่ นำไปสู่ความแตกต่างทางความคิดและมุมมองระหว่างรุ่นมากขึ้น ต้องร่วมกันทำให้ความเห็นต่างของคนระหว่างรุ่นเบาบางลง (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564)

เมื่อพิจารณาไปถึงกลยุทธ์ในเป้าหมายการพัฒนา พบว่า ต้องมีการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะและขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติเพื่อให้ผู้เรียนสามารถจัดการตนเอง มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถรวมพลังทำงานเป็นทีม มีการคิดขั้นสูงด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีคุณธรรม จริยธรรมและเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง และขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติโดยนำร่องกับสถานศึกษาที่มีความพร้อม และมีมหาวิทยาลัยในพื้นที่สนับสนุนความรู้และความเชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ การยกระดับการผลิตและพัฒนา

ครูทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ โดยวางแผนจำนวนความต้องการครูในแต่ละสาขา พัฒนาหลักสูตรการผลิตครูที่มีการเตรียมความพร้อมด้านวิชาการและด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยี นวัตกรรมผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ต่าง ๆ พัฒนาระบบการคัดกรองที่สะท้อนสมรรถนะวิชาชีพครู ปรับบทบาทของครูจาก “ผู้สอน” เป็น “โค้ช” ที่อำนวยความสะดวกการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และมุ่งสู่การยกระดับครูสู่วิชาชีพชั้นสูง (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564)

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีปรัชญาทางการศึกษา คือ การศึกษาคือความเจริญงอกงาม และพันธกิจสำคัญของมหาวิทยาลัย คือ การเป็นมหาวิทยาลัยรับใช้สังคม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับปรัชญาคณะสังคมศาสตร์ที่ว่า สังคมศาสตร์เพื่อสังคม ฉะนั้นแล้ว มหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษา มีหน้าที่สอน วิจัย และถ่ายทอดความรู้ให้แก่เยาวชนและผู้เรียนพร้อม ๆ กันกับทำหน้าที่รวบรวม สังเคราะห์ วิเคราะห์ สร้างและเผยแพร่ความรู้ ผ่านกระบวนการศึกษาวิจัย ผลที่สังคมควรได้รับจากมหาวิทยาลัยคือ บัณฑิตที่มีความรู้ ความสามารถเข้าสู่ชีวิตการทำงาน เป็นพลเมืองที่ได้รับการขัดเกลาทางสังคม และวัฒนธรรมเป็นอย่างดี ส่วนความรู้และองค์ความรู้ที่เป็นผลผลิตจากมหาวิทยาลัย นอกจากประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางเศรษฐกิจแล้ว ยังต้องนำพาสังคมไปสู่ความเป็นอารยประเทศอย่างยั่งยืนอีกด้วย (กลุ่มพัฒนานโยบายอุดมศึกษา สำนักนโยบายและแผนการอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2551) นอกจากนี้มหาวิทยาลัยยังมีพันธกิจหนึ่งซึ่งมีความสำคัญคือ พันธกิจด้านวิชาการและการเรียนการสอน โดยที่มหาวิทยาลัยต้องมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอันประกอบด้วยการพัฒนาหลักสูตรการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนตลอดจนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่เป็นมาตรฐาน (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2553) ซึ่งภารกิจหลักของมหาวิทยาลัยมีอยู่ 4 ประการ ได้แก่ การผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ซึ่งในบรรดาภารกิจทั้ง 4 ประการนั้น การผลิตบัณฑิต ถือว่าเป็นภารกิจที่มีความสำคัญ และเกี่ยวข้องอย่างยิ่งกับหลักสูตรของแต่ละสาขาวิชา หลักสูตรการศึกษานั้นควรมีการประเมินผล เพื่อการปรับปรุงผลการดำเนินงานหลักสูตรของหน่วยงานอยู่เสมอ ซึ่งกลยุทธ์การประเมินผลนี้ ถือเป็นองค์ประกอบอย่างหนึ่งที่สำคัญในเรื่องความเป็นเลิศในเกณฑ์คุณภาพการศึกษา (สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย, 2545) ดังนั้นจึงพบว่า ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินคุณภาพการศึกษาในส่วนของหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตรกำหนดไว้ว่า ควรมีการประเมินหลักสูตรอย่างน้อยทุก ๆ หนึ่งรอบของการศึกษาตามหลักสูตร และมีการนำผลการประเมินไปปรับปรุงหลักสูตรให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการต่อไป

ระบบประกันคุณภาพการศึกษาเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (AUN-QA) ในระดับหลักสูตร ได้รับการพัฒนาขึ้นเพื่อตอบสนองความจำเป็นในการพัฒนาและประกันคุณภาพการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน ซึ่งมีความหลากหลาย ให้เป็นมาตรฐานเดียวกันและมีการพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับคุณภาพของบัณฑิตให้ตอบสนองความคาดหวังของตลาดแรงงาน สนับสนุนการเคลื่อนย้ายนักศึกษาและแรงงาน ค้ำครองผู้บริโภค และสร้างโอกาสในการแลกเปลี่ยนนักศึกษาและความร่วมมือในอาเซียน โดยอาศัยหลักการสำคัญคือหลักต้นการจัดการศึกษาแบบเน้นผลลัพธ์ หรือ Outcome-Based Education (OBE) ส่งเสริมการปรับปรุงพัฒนาการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่องด้วยวงจรคุณภาพ Plan-Do-Check-Act (PDCA) และไม่กำหนดวิธีการหรือเครื่องมือในการทำงานให้หลักสูตร แต่กำหนดเพียงประเด็นสำคัญที่มีผลต่อคุณภาพของการจัดการศึกษาเท่านั้น ระบบล่าสุดที่ใช้ในปัจจุบันคือ AUN-QA Version 4.0 (ASEAN University Network, 2020) ซึ่งกำหนดเกณฑ์ประกันคุณภาพไว้ 11 เกณฑ์ ครอบคลุมการจัดทำผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตรให้ตอบสนองข้อกำหนดของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การจัดทำหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนและการประเมินผู้เรียนโดยใช้ผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นฐาน การกำกับและพัฒนาคุณภาพของทรัพยากรในการผลิตบัณฑิต และการติดตามและปรับปรุงคุณภาพกระบวนการ รวมทั้งผลผลิตของการจัดการศึกษา

วิชาชีพครูเป็นศาสตร์ชั้นนำในสังคมที่มุ่งผลิตบุคลากรทางการศึกษาเพื่อไปประกอบอาชีพทางการศึกษาในการสร้างสรรค์ปลูกฝังคุณลักษณะของเยาวชนที่ประเทศชาติมุ่งหวังให้เป็นพลเมืองที่มีคุณค่า สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและสามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของโลกที่ก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการพัฒนาการศึกษาและปัจจัยที่สามารถทำให้การศึกษามีความก้าวหน้าได้ก็คือ การพัฒนาหลักสูตร เพราะหลักสูตรนั้นเป็นสิ่งสำคัญที่สุดเป็นหัวใจในการจัดการศึกษา ให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ เป็นเครื่องมือกำกับทิศทางการจัดการศึกษาในแต่ละระดับ แต่ละสถาบัน หรือหน่วยงานทางการศึกษา (รัตนะ บัวสนธ์, 2556)

หลักสูตรการศึกษาบัณฑิตสาขาวิชาสังคมศึกษา เปิดสอนมาแล้ว 15 ปี ปัจจุบันมีหลักสูตรที่ใช้จำนวน 2 หลักสูตร ได้แก่ หลักสูตรปรับปรุง 2560 และหลักสูตรปรับปรุง 2562 และในปีการศึกษา 2567 จะมีการใช้หลักสูตรปรับปรุง 2567 ซึ่งปรับปรุงเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร 2558 หลักสูตรการศึกษาบัณฑิตสาขาวิชาสังคมศึกษา เริ่มมีการใช้เกณฑ์การประเมิน AUN-QA ในปีการศึกษา 2560 โดยออกแบบหลักสูตรตามความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย วางแผนการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ซึ่งมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา มีทักษะในศตวรรษที่ 21 รวมทั้งมีคุณธรรมจริยธรรมตามวิชาชีพครู เพื่อให้การผลิตบัณฑิตเป็นไปตามความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมากที่สุด และสร้างให้ระบบการผลิตครูเป็นไปเพื่อผลิตบัณฑิตให้เป็นครูที่ดีให้รับใช้สังคมและประเทศชาติ และจะต้องเป็นผู้ขับเคลื่อนการจัดการศึกษาที่ตนเองรับผิดชอบให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะและทักษะที่สอดคล้องกับการดำเนินการตามเกณฑ์ AUN-QA ของหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา เพื่อจะได้ไปขับเคลื่อนให้เกิดการจัดการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและสามารถผลิตเยาวชนที่รับผิดชอบต่อสังคมดำรงชีวิตอยู่ในสังคมโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงได้อย่างรู้เท่าทัน สามารถรับมือกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและยั่งยืน อย่างไรก็ตามในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาของหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา มีกระบวนการในการพัฒนาหลักสูตรที่เป็นไปตามที่คุรุสภากำหนดในประกาศคุรุสภา เรื่อง การรับรองปริญญาตามมาตรฐานวิชาชีพ หลักสูตร 4 ปี (ราชกิจจานุเบกษา, 2563) และประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เรื่อง รายละเอียดของมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครู ตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 (ราชกิจจานุเบกษา, 2563) และภายใต้การกำกับของสำนักงานปลัดกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2558 (ก่อนการย้ายสังกัดมายังกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม) (ราชกิจจานุเบกษา, 2558) และนอกจากนี้ยังเป็นไปตามมติคณะกรรมการหลักสูตรวิชาชีพทางการศึกษา (กศ.บ.) ของมหาวิทยาลัยในการประชุมเพื่อการพัฒนาทิศทางของหลักสูตรร่วมผลิต นอกจากนี้ยังอาศัยการรับฟังคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้มีส่วนได้เสีย นิสิต คณาจารย์ เพื่อการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร

จากเหตุผลดังกล่าวมาในข้างต้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการดำเนินการตามเกณฑ์ AUN-QA ของหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา โดยการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลในเชิงคุณภาพเกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนรู้ ตลอดจนแนวทางในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพบัณฑิต ฉะนั้นแล้วในบทความวิจัยฉบับนี้จึงนำเสนอเกณฑ์การประเมินคุณภาพการศึกษาระดับหลักสูตรตามเกณฑ์ AUN-QA จำนวน 4 ข้อ จาก 11 ข้อ คือ 1) ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (Expected Learning Outcomes) 2) ข้อกำหนดของหลักสูตร (Programme Specification) 3) โครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร (Programme Structure and Content) และ 4) กลยุทธ์การเรียนการสอน (Teaching and Learning Strategy) โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มคณาจารย์ผู้สอนรายวิชาเอกของคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และจากผู้เชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ตรงในการสอนในระดับอุดมศึกษาจากมหาวิทยาลัย รวมทั้งผู้มีส่วนได้เสียต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดแก่นิสิตต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อเสนอแนวทางในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการดำเนินการตามเกณฑ์ AUN-QA ของหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีรายละเอียดของการดำเนินการ ดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการทบทวนบริบทของหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา และการดำเนินการตามเกณฑ์ AUN-QA ของหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา โดยการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลในเชิงคุณภาพเกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนรู้ ตลอดจนแนวทางในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพบัณฑิต ฉะนั้นแล้วในบทความวิจัยฉบับนี้

จึงนำเสนอเกณฑ์การประเมินคุณภาพการศึกษาระดับหลักสูตรตามเกณฑ์ AUN-QA จำนวน 4 ข้อ ดังนี้

1. Expected Learning Outcomes	หมายถึง	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
2. Programme Specification	หมายถึง	ข้อกำหนดของหลักสูตร
3. Programme Structure and Content	หมายถึง	โครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร
4. Teaching and Learning Strategy	หมายถึง	กลยุทธ์การเรียนการสอน

จากหลักเกณฑ์ตาม AUN-QA Criteria Version 3.0 (11 Criteria) จำนวน 11 ข้อ (ASEAN University Network, 2558) ซึ่งประกาศใช้ตั้งแต่ปีการศึกษา 2558 โดยที่ผู้วิจัยเน้นการศึกษาในครั้งที่แนวทางการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรฯ ฉะนั้นแล้ว จึงเน้นไปที่ 4 ข้อแรก โดยเป็นการเน้นที่ที่มาของการกำหนดผลการเรียนรู้ (learning outcome) ของหลักสูตร รวมทั้งข้อมูลต่างๆ ที่ใช้ร่วมในการกำหนดผลการเรียนรู้ รายวิชาต่าง ๆ ของหลักสูตร และประมวลรายวิชาในหลักสูตร และแสดงความเชื่อมโยงกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง การออกแบบหลักสูตร มีวิธีการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินที่สนับสนุน ELO เพื่อแสดงให้เห็นถึงการเชื่อมโยงของรายวิชาและวิธีการสอนกับ ELO และการอธิบายการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของรายวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตร โดยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมีคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นผู้กำหนดนโยบายการประกันคุณภาพของมหาวิทยาลัยในระดับหลักสูตรมีนโยบายในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการดำเนินงานของหลักสูตรตามแนวทาง Outcome-based Education (OBE) ซึ่งให้ความสำคัญในการพัฒนาบัณฑิตให้มีผลลัพธ์การเรียนรู้ที่พึงประสงค์สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและสังคม และกำหนดให้ใช้เกณฑ์การประกันคุณภาพการศึกษาระดับหลักสูตรของเครือข่ายการประกันคุณภาพการศึกษามหาวิทยาลัยอาเซียน (Asian University Network Quality Assurance: AUN-QA) เกณฑ์ของสาขาวิชาชีพหรือเกณฑ์ในระดับนานาชาติอื่น ๆ เข้ามาเป็นกลไกในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน เพื่อพัฒนาหลักสูตรให้ได้มาตรฐานในระดับนานาชาติ โดยเริ่มกระบวนการดำเนินงานของหลักสูตรตามนโยบายที่กำหนดใช้ในหลักสูตรต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒตั้งแต่ปีการศึกษา 2559 ตาม AUN-QA Criteria Version 3.0 (11 Criteria) โดยในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยในช่วงปีการศึกษา 2565 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่มีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ยังคงใช้หลักเกณฑ์ AUN-QA Criteria Version 3.0 (11 Criteria) ก่อนจะมาใช้หลักเกณฑ์ AUN-QA Criteria Version 4.0 (8 Criteria) ในปีการศึกษา 2566 (ASEAN University Network, 2563)

ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมายหรือผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยที่ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยเชิงคุณภาพแบ่งเป็น

1. กลุ่มอาจารย์ผู้สอนในรายวิชาเอก หลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร 4 ปี) สาขาวิชาสังคมศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จำนวน 10 คนซึ่งเป็นไปตามแนวทางการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างของ Patton (2011) ที่กำหนดจำนวนของกลุ่มตัวอย่างประมาณ 10 คน หากมีข้อมูลเพียงพอหรือข้อมูลอิ่มตัว สามารถใช้กลุ่มตัวอย่างที่น้อยลงได้โดยการเลือกแบบเจาะจง (purposeful sampling) โดยมีการกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือก คือ

1.1 อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร 4 ปี) สาขาวิชาสังคมศึกษา

1.2 สอนนิสิตในหลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร 4 ปี) สาขาวิชาสังคมศึกษามาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปีการศึกษา

1.3 มีความเข้าใจในบริบทของหลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร 4 ปี) สาขาวิชาสังคมศึกษา และเกณฑ์การดำเนินงานตามเกณฑ์ AUN-QA

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured interview) จำนวน 15 ข้อ ที่มีการกำหนดคำถามในการสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้าซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด (Open-end Question) เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้เสนอความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ โดยไม่มีการขึ้นคำตอบเพื่อให้ได้ข้อมูลที่แท้จริงมากที่สุด โดยคำถามเกี่ยวกับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการดำเนินการตามเกณฑ์ AUN-QA ของหลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา มีการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้วยการให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและเที่ยงตรงของเนื้อหาและทำการปรับปรุงและแก้ไขแบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

2. กลุ่มผู้ใช้นิติต ซึ่งประกอบด้วย คุณครู หรือผู้บริหารสถานศึกษาที่มีบัณฑิตสาขาวิชาสังคมศึกษาของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้ไปทำงาน จำนวน 10 คน ซึ่งเป็นไปตามแนวทางการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างของ Patton (2011) เช่นกัน โดยมีการคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง (purposeful sampling) ตามที่ Berg & Lune (2004) เสนอไว้ คือ การกำหนดเกณฑ์ผู้ที่จะถูกคัดเลือกหรือค้นหาตามเกณฑ์ โดยการวิจัยครั้งนี้กำหนด เป็นผู้บริหารระดับสถานศึกษา หรือหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในสถานศึกษาที่มีบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากสาขาวิชาสังคมศึกษา (กศ.บ.) เข้าไปทำงาน หรือรับนิติตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจากสาขาวิชาสังคมศึกษา (กศ.บ.) ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เข้าไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานศึกษานั้น ๆ มาแล้ว ไม่น้อยกว่า 2 ปีการศึกษา โดยใช้การสนทนากลุ่มในการอภิปราย (Focus Group)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured interview) จำนวน 18 ข้อ ที่มีการกำหนดคำถามในการสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้าซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด (Open-end Question) เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้เสนอความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ โดยไม่มีการชี้นำคำตอบเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงมากที่สุด โดยข้อคำถามเกี่ยวกับหลักสูตรการเรียนการสอน การทำงาน สมรรถนะที่คาดหวัง เป็นต้น มีการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้วยการให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและเที่ยงตรงของเนื้อหาและทำการปรับปรุงและแก้ไขแบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

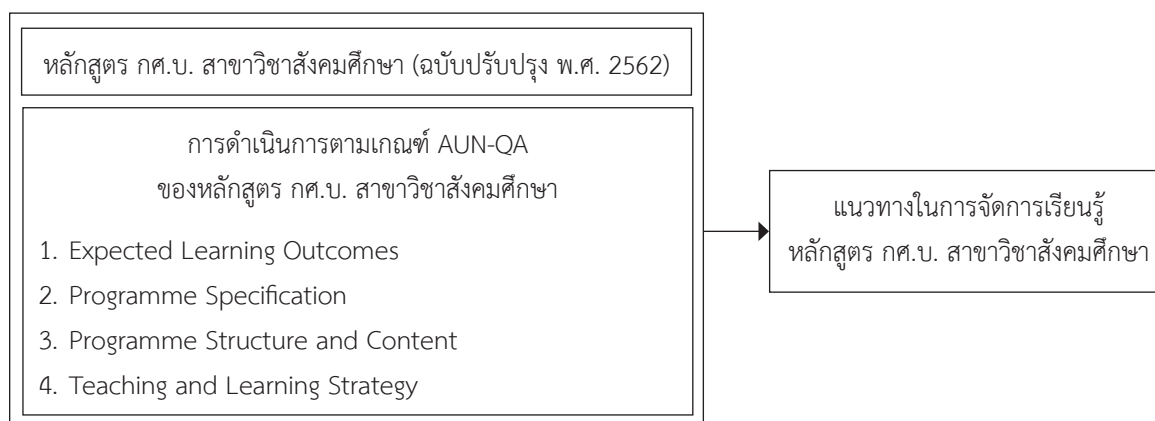
3. กลุ่มบัณฑิต ศิษย์เก่า และนิสิตปัจจุบัน โดยใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling) โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จำนวน 10 คนซึ่งเป็นไปตามแนวทางการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างของ Patton (2011) เช่นกัน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured interview) จำนวน 15 ข้อ ที่มีการกำหนดคำถามในการสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้าซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด (Open-end Question) เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้เสนอความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ โดยไม่มีการชี้นำคำตอบเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงมากที่สุดโดยข้อคำถามเกี่ยวกับหลักสูตรการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การบริหารจัดการหลักสูตร สมรรถนะที่คาดหวัง เป็นต้น มีการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้วยการให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและเที่ยงตรงของเนื้อหาและทำการปรับปรุงและแก้ไขแบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

ขอบเขตด้านระยะเวลา

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้ระยะเวลาในระหว่างเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2565 ถึงเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2566

กรอบแนวคิด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพที่มา ปัญหา และสภาพการณ์ของหลักสูตรฯ ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษารวบรวมข้อมูลต่าง ๆ จากการศึกษาบทความเอกสาร หลักสูตร ตำรา หนังสือ วิทยานิพนธ์ วิทยุต่าง ๆ วารสาร สารสนเทศ ผลการสัมมนา หนังสือพิมพ์เว็บไซต์ และเอกสารทางวิชาการอื่น ๆ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการวิจัยครั้งนี้เพื่อทราบสภาพปัญหาและข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัย ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาเครื่องมือ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured interview) ทั้ง 3 ฉบับ (สำหรับกลุ่มอาจารย์ผู้สอนในรายวิชาเอก หลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร 4 ปี) สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กลุ่มผู้ใช้บัณฑิต ซึ่งประกอบด้วย คุณครู หรือผู้บริหารสถานศึกษาที่มีบัณฑิตสาขาวิชาสังคมศึกษาของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้ไปทำงาน และกลุ่มบัณฑิต ศิษย์เก่า และนิสิตปัจจุบัน โดยเครื่องมือดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องมือทางด้านเนื้อหา ภาษาที่ใช้ ความเหมาะสม และความครอบคลุมของเครื่องมือ โดยการส่งเครื่องมือให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ทำการตรวจสอบ เพื่อให้ผู้วิจัยดำเนินการแก้ไขก่อนที่จะนำไปใช้รวบรวมข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

ต่อมาผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากกลุ่มอาจารย์ผู้สอนในรายวิชาเอก กลุ่มผู้ใช้บัณฑิต กลุ่มบัณฑิต ศิษย์เก่า และนิสิตปัจจุบัน หลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร 4 ปี) สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยผู้วิจัยได้ติดต่อและนัดหมายเวลาล่วงหน้าที่ผู้ให้ข้อมูลหลักสะดวก และขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการจดบันทึกข้อมูลตามแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง และบันทึกเสียงตามประเด็นในการสนทนา

ขั้นตอนที่ 3 รายงานผลการวิจัย ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้นำมาทำการวิเคราะห์ เพื่อเขียนสรุปเป็นรายงานผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำผลการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ของข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการดำเนินการตามเกณฑ์ AUN-QA ของหลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา

ผลการวิจัย

จากการศึกษาพบว่า หลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา ภาควิชาสังคมวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้มีการกำหนดการดำเนินการตามเกณฑ์ AUN-QA ของหลักสูตร กศ.บ. สาขาวิชาสังคมศึกษา ในประเด็นที่อยู่ในขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (Expected Learning Outcomes)

หลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา มีแนวทางในการกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร (ELOs) โดยการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่างๆ ได้แก่ ครูสภา (มคอ.1) ศิษย์เก่า ศิษย์ปัจจุบัน ผู้ใช้บัณฑิต และนักวิชาการ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การศึกษาเอกสารมาตรฐานวิชาชีพครู การประชุมกลุ่ม การพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ และนำข้อมูลมาพิจารณาร่วมกับวิสัยทัศน์ ที่ว่า “มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเป็นมหาวิทยาลัยแห่งการเรียนรู้เพื่อสังคม (Learning University for Society)” โดยคณาจารย์และกรรมการบริหารหลักสูตรฯ มีการนำข้อมูลจากข้างต้นมากำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้มีความสอดคล้องกับพันธกิจของมหาวิทยาลัย และกำหนดคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงมี ได้แก่ ความรู้ (K: Knowledge) ทักษะ (S: Skills) และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (A: Attitudes) ดังนี้

ELO 1. ทักษะการจัดการการเรียนรู้สังคมศึกษาที่มีประสิทธิภาพ

ELO 2. มีความสามารถในการบูรณาการองค์ความรู้จากศาสตร์อื่นๆกับสังคมศึกษา

ELO 3. มีความคิดริเริ่มและสร้างสรรค์ในการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา

ELO 4. มีทักษะการแสวงหาความรู้และวิเคราะห์สังเคราะห์จากแหล่งต่างๆ ที่หลากหลายได้อย่างถูกต้อง เพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา

ELO 5. มีความสามารถในการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีการศึกษาเพื่อการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา

ELO 6. ปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู

โดยการดำเนินงานของหลักสูตรในการสื่อสาร ELOs ไปยังกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่างๆ ดังนี้

1. อาจารย์ผู้สอน ดำเนินการโดยการประชุมผู้สอนเป็นประจำทุกปีการศึกษา เพื่อหารือแนวทางการจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตาม ELOs

2. ศิษย์ปัจจุบัน ดำเนินการโดยชี้แจงในวันปฐมนิเทศนิสิตใหม่

3. ศิษย์เก่า ดำเนินการสื่อสารในรูปแบบไม่เป็นทางการผ่านการพูดคุยในระหว่างการนิเทศน์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในโรงเรียนที่มีศิษย์เก่าปฏิบัติงานอยู่

4. ผู้ใช้บัณฑิต ดำเนินการสื่อสารในรูปแบบไม่เป็นทางการผ่านการพูดคุยในระหว่างการส่งตัวนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และการนิเทศน์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

5. หน่วยงานที่ควบคุมการผลิตและพัฒนาครู อันประกอบด้วยหน่วยงานภายใน คือ ฝ่ายวิชาการ คณะสังคมศาสตร์ และศึกษาศาสตร์ ส่วนส่งเสริมและบริการวิชาการของมหาวิทยาลัย สภาวิชาการของมหาวิทยาลัย สภามหาวิทยาลัย หน่วยงานภายนอก คือ ครูสภา และสำนักงานปลัดกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

การสื่อสาร ELOs ไปยังผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่าง ๆ เพื่อรับฟังความคิดเห็น และการสะท้อนความต้องการเพิ่มเติม ซึ่งหลักสูตรได้รวบรวมข้อมูลเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาปรับปรุงผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และเนื้อหาวิชาต่อไป

2. ข้อกำหนดของหลักสูตร (Programme Specification)

การออกแบบรายวิชาในหลักสูตร ประกอบด้วย 4 ส่วนได้แก่ รายวิชาศึกษาทั่วไป รายวิชาชีพครู รายวิชาเสรี และรายวิชาเอก คณะสังคมศาสตร์รับผิดชอบหลักในรายวิชาเอก ซึ่งแบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มรายวิชาเอกบังคับ และกลุ่มรายวิชาเสริมสร้างสมรรถนะ โดยหลักสูตรมีการประชุมเพื่อหารือในการออกแบบการจัดการเรียนการสอนกลุ่มรายวิชาเอกทุกปี เพื่อเป็นการทบทวนความทันสมัยของรายวิชา ความสอดคล้องของรายวิชากับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร และสื่อสารร่วมกันระหว่างอาจารย์ผู้สอนเพื่อให้ออกแบบเนื้อหาและภาระงานที่ไม่ทับซ้อนกันในแต่ละวิชา เพื่อเป็นการลดภาระงานของนิสิตและทำให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างครอบคลุม

สำหรับกลุ่มวิชาเอกบังคับ ถูกออกแบบเนื้อหาเพื่อให้บรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวังใน ELOs ข้อที่ 2, 1, 3, 4, 5 และ 6 ตามลำดับ นั่นคือ ผู้เรียนได้รับความรู้ด้านสังคมศาสตร์ที่ลุ่มลึกและครอบคลุม และในการจัดการเรียนการสอนต้องมีการประยุกต์ความรู้เหล่านั้นเพื่อนำไปใช้ในการเรียนการสอนได้

สำหรับกลุ่มวิชาเสริมสร้างสมรรถนะ ถูกออกแบบเพื่อให้บรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวังใน ELOs ข้อที่ 4, 5, 3, 1, 2 และ 6 ตามลำดับ นั่นคือ ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทักษะแสวงหาความรู้ การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการออกแบบ ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ในรายวิชา

สำหรับกลุ่มรายวิชาชีพครู ถูกออกแบบให้นิสิตเรียนรู้เพื่อบรรลุ ELOs ข้อ 6 เป็นหลัก และพัฒนาทักษะด้านการจัดการเรียนการสอน การผลิตสื่อ การวัดและประเมินผล การผลิตงานวิจัย การวิเคราะห์ผู้เรียน ซึ่งเป็นทักษะที่สอดแทรกในการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุ ELOs ข้อที่ 1-5

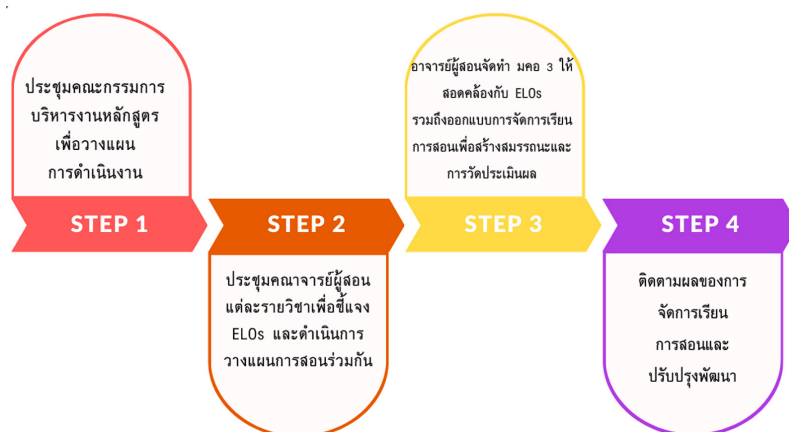
สำหรับการออกแบบรายวิชาของหลักสูตรในภาพรวม ถูกกำกับโดย มคอ.1 ดังนั้น หลักสูตรจึงออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เป็นการเสริมสร้างทักษะต่างๆ ที่ช่วยส่งเสริมให้นิสิตสามารถบรรลุ ELOs ได้ครบทุกข้อ

3. โครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร (Programme Structure and Content)

หลักสูตรมีการมุ่งเน้นสมรรถนะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เพิ่มเติมจากเดิมในส่วนของสมรรถนะในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารและสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ ดังนั้นจึงมีการปรับรายวิชาที่ให้นิสิตได้แสดงสมรรถนะเหล่านี้ให้เกิดขึ้น โดยหลักสูตรมีการปรับกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้สอดคล้องกับ ELOs ที่กำหนด โดยมีการประชุมคณะกรรมการบริหารหลักสูตร เพื่อวางแผนการดำเนินงานทุกด้านในหลักสูตร ทั้งด้านวิชาการ คณาจารย์ นิสิต การจัดการเรียนการสอน การฝึกประสบการณ์

วิชาชีพและกิจกรรมต่างๆในหลักสูตรทั้งนี้เพื่อให้บรรลุผลตามเป้าประสงค์ นอกจากนี้ยังมีการประชุมคณาจารย์ผู้สอนรายวิชาต่างๆเพื่อเตรียมการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับ ELOs ของหลักสูตรและสะท้อนผลการสอนของแต่ละรายวิชา เพื่อร่วมมือในการวางแผนแก้ไขปัญหาและพัฒนาคุณภาพของรายวิชาให้ดียิ่งขึ้น โดยกระบวนการสอนมุ่งเน้นกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และเน้นทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อสร้างสรรค์สื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการเป็นครูในยุคดิจิทัล นอกจากนี้ยังมีการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลงานของนิสิตให้บุคคลภายนอกที่สนใจได้รับทราบข้อมูลและเข้าร่วมกิจกรรม โดยมีกระบวนการดังนี้

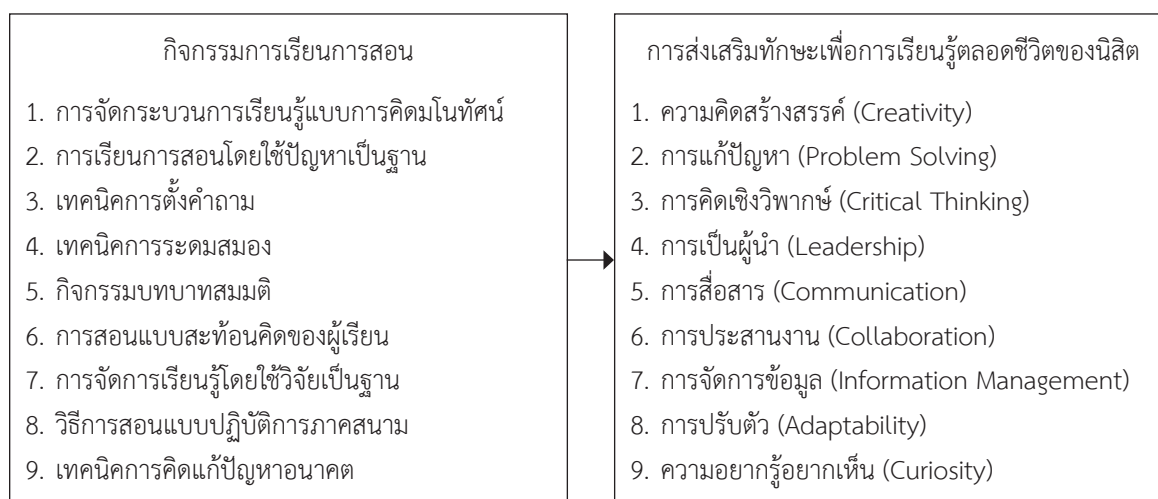
ภาพที่ 1 แสดงกระบวนการวางแผนการออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับ ELOs

หลักสูตรมีการออกแบบรายวิชา โดยเรียงลำดับเนื้อหาจากความรู้พื้นฐาน ไปจนถึงความรู้ / ทักษะที่มีความซับซ้อนมากขึ้น โดยหลักสูตรฯ ภายใต้การกำกับของคณะสังคมศาสตร์ รับผิดชอบในส่วนของรายวิชาเอก มีการกำหนดขอบเขตคำอธิบายรายวิชาแต่ละวิชาได้ละดับองค์ความรู้และทักษะ และทุกรายวิชาต้องมีการบูรณาการศาสตร์ด้านสังคมศาสตร์กับการเรียนการสอนสังคมศึกษา ซึ่งมีอาจารย์จากภาควิชาประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ รัฐศาสตร์ และสังคมวิทยา ร่วมให้ข้อเสนอแนะในการออกแบบคำอธิบายรายวิชาและการจัดเรียงเนื้อหาด้วย

4. กลยุทธ์การเรียนการสอน (Teaching and Learning Strategy)

หลักสูตรมีการจัดการเรียนการสอนภายใต้ฐานคิดของ Bloom's Taxonomy โดยเริ่มจากการจดจำ (Remembering) การทำความเข้าใจ (Understanding) การประยุกต์ใช้ (Applying) การวิเคราะห์ (Analyzing) การประเมิน (Evaluating) และการสร้างสรรค์ (Creating) โดยมีการพัฒนาผู้เรียนตั้งแต่ระดับชั้นปีที่ 1 จนถึงชั้นปีที่ 4 โดยชั้นปีที่ 1 และปีที่ 2 เน้นการจัดการเรียนการสอนและรายวิชาที่มีเนื้อหาและกิจกรรมที่เริ่มจากการจดจำและความเข้าใจ รายวิชาส่วนใหญ่จึงเน้นที่รายวิชาทางสังคมศาสตร์ เช่น ประวัติศาสตร์ สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์ เป็นต้น และเมื่อขึ้นชั้นปีที่ 3 เริ่มมีการจัดรายวิชาและกิจกรรมโดยมีการนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนโดยมีการให้นิสิตมีการปฏิบัติโดยการออกแบบกิจกรรม การเรียนการสอนและจัดการชั้นเรียนด้วยตนเองและมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในชั้นเรียนมากขึ้น ยังมีการเน้นการวิเคราะห์ มีการประเมินผลเชิงระบบและยังมีการเน้นให้ผู้เรียนพัฒนาเรื่องความคิดสร้างสรรค์ผ่านชิ้นงานที่สร้างสรรค์ขึ้นและในระดับชั้นปีที่ 4 ผู้เรียนได้มีการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในโรงเรียนผู้เรียนได้มีการออกแบบการสอนและจัดการชั้นเรียนด้วยตนเองจึงมีการพัฒนาทักษะตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงการสร้างสรรค์โดยการจัดการเรียนรู้ในแต่ละชั้นปีนั้นมีการออกแบบการเรียนการสอนโดยใช้แนวทาง Learning by Doing โดยทุกวิชานอกจากการเรียนการสอนในชั้นเรียนแล้วต้องมีการทำกิจกรรมและออกฝึกปฏิบัติในแหล่งการเรียนรู้จริงประกอบด้วย เช่น ในรายวิชาด้านภูมิศาสตร์กายภาพ นอกจากนิสิตได้รับความรู้ในชั้นเรียนแล้วอาจารย์ผู้สอนได้พานิสิตไปสำรวจทรัพยากรและแหล่งการเรียนรู้อีกด้วย

การจัดการเรียนการสอนโดยใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบรายวิชา ในแต่ละรายวิชา มีการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการมีองค์ความรู้ทางสังคมศาสตร์เป็นฐานและมีการนำองค์ความรู้เหล่านี้ไปปฏิบัติในชั้นเรียน โดยในการจัดการเรียนการสอนในแต่ละรายวิชานั้น เช่น วิชาประวัติศาสตร์ไทย ชั้นปี 2 เน้นการเรียนการสอนโดยการร่วมกันอภิปรายระหว่างผู้เรียนและผู้สอน โดยมีการเปิดโอกาสให้นักเรียนคิดวิเคราะห์ ตีความและสังเคราะห์ผ่านหลักฐานทางประวัติศาสตร์ นอกจากนี้ยังมีการนำนิสิตออกไปดูสถานที่จริงทางประวัติศาสตร์ เพื่อเป็นเส้นทางการเรียนรู้ที่เห็นภาพได้เชิงประจักษ์ โดยสิ่งที่นิสิตมีการสะท้อนกลับมานั้นคือการได้องค์ความรู้เชิงลึกผ่านการคิดวิเคราะห์ด้วยตนเองและเมื่อในชั้นปีที่ 4 ที่นิสิตต้องออกไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพนั้นนิสิตได้นำองค์ความรู้เหล่านี้ รวมถึงทักษะต่าง ๆ ไปใช้ในการออกแบบการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละรายวิชามุ่งส่งเสริมทักษะเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนิสิต โดยจุดเน้นของหลักสูตรคือการผลิตบัณฑิตที่มีความเป็นเลิศทางวิชาการและวิชาชีพ เป็นผู้นำในการสร้างสรรค์การเรียนรู้แนวใหม่ มีความเป็นครูและเป็นนักวิชาการที่พร้อมด้วยคุณธรรม โดยมี ELOs ของหลักสูตรเป็นผลลัพธ์ในการผลิตบัณฑิต ดังนั้นแนวทางในการเลือกใช้เทคนิคการจัดการเรียนการสอนจะมีการเลือกเทคนิคที่เหมาะสมกับผู้เรียนและช่วยส่งเสริมทักษะเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนิสิต โดยกิจกรรมการเรียนการสอนที่นำมาใช้นั้นมีหลากหลาย ประกอบด้วย 1. การจัดกระบวนการเรียนรู้แบบการคิดมีเหตุผล 2. การเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน 3. เทคนิคการตั้งคำถาม 4. เทคนิคการระดมสมอง 5. กิจกรรมบทบาทสมมติ 6. การสอนแบบสะท้อนคิดของผู้เรียน 7. การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน 8. วิธีการสอนแบบปฏิบัติการภาคสนาม และ 9. เทคนิคการคิดแก้ปัญหาอนาคต โดยกิจกรรมการเรียนการสอนเหล่านี้จะช่วยส่งเสริมทักษะเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนิสิตผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละรายวิชา ตัวอย่างเช่น รายวิชาการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนมีการใช้การเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานและเทคนิคการตั้งคำถาม ในการจัดการเรียนการสอนโดยมีการจัดกิจกรรมในชั้นเรียนโดยให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติและร่วมกันแก้ไขปัญหา ระหว่างการดำเนินกิจกรรมผู้เรียนได้เกิดทักษะความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) การแก้ปัญหา (Problem Solving) การคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Thinking) การเป็นผู้นำ (Leadership) และการสื่อสาร (Communication) เป็นต้น จึงจะเห็นได้ว่า กิจกรรมการเรียนการสอนนั้นสามารถช่วยส่งเสริมทักษะเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนิสิตผ่านการจัดกิจกรรมในชั้นเรียน ดังนี้

ภาพที่ 2 แสดงความเชื่อมโยงของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการส่งเสริมทักษะเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนิสิต

อภิปรายผล

จากการศึกษาพบว่า หลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา ภาควิชาสังคมวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีวางแผนการเรียนการสอนและการออกแบบผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร ได้มีการกำหนดการดำเนินการตามเกณฑ์ AUN-QA ของหลักสูตรใน 4 หลักเกณฑ์ ดังนี้

1. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (Expected Learning Outcomes) โดยหลักสูตรมีการกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร (ELOs) โดยการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่าง ๆ ที่ครอบคลุมและหลากหลาย เพื่อนำมากำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้มีความสอดคล้องกับพันธกิจของมหาวิทยาลัย และกำหนดคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงมี ได้แก่ ความรู้ (K: Knowledge) ทักษะ (S: Skills) และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (A: Attitudes) ซึ่งสอดคล้องกับ มานะ สันธะวานนท์ และนุญา บุญกองแสน (2566) ที่ว่า แนวทางของ AUN-QA จะนำหลักสูตรหรือโปรแกรมสู่ความเป็นสากลตามรูปแบบการประกันคุณภาพระดับโปรแกรมหรือระดับหลักสูตรที่เน้นการจัดการเรียนการสอนที่พิจารณาคุณภาพภายใน 3 มิติ คือ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต / ผลลัพธ์ โดยมีรูปแบบเริ่มจากผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่จะทำให้เกิดกับตัวผู้เรียน การแปลงผลการเรียนรู้ที่คาดหวังไปสู่โปรแกรมการศึกษาและวิธีที่จะทำให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ผ่านกลยุทธ์การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การดำเนินการอย่างเป็นระบบนี้เองก่อให้เกิดประโยชน์กับคณะวิชาที่ดำเนินการหลักสูตรนั้น ๆ และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ ฟาริดา หิมะด้า (2561) ที่พบว่า การที่หลักสูตรพัฒนาตามเกณฑ์ AUN-QA จะสามารถกำหนด ELOs ของหลักสูตรซึ่งสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจของมหาวิทยาลัย คณะ และหลักสูตร หลักสูตรกำหนดได้ ELOs ที่เป็น Subject Specific หรือ Generic ได้อย่างชัดเจนและนำ ELOs มากำหนดเป็น CLOs ของรายวิชาและผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

2. ข้อกำหนดของหลักสูตร (Programme Specification) ซึ่งการออกแบบรายวิชาในหลักสูตร ประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่ รายวิชาศึกษาทั่วไป รายวิชาชีพครู รายวิชาเสรี และรายวิชาเอก คณะสังคมศาสตร์รับผิดชอบหลักในรายวิชาเอก โดยหลักสูตรมีการประชุมเพื่อหารือในการออกแบบการจัดการเรียนการสอนกลุ่มรายวิชาเอกทุกปี เพื่อเป็นการทบทวนความทันสมัยของรายวิชา ความสอดคล้องของรายวิชากับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร และสื่อสารร่วมกันระหว่างอาจารย์ผู้สอนเพื่อให้ออกแบบเนื้อหาและภาระงานที่ไม่ทับซ้อนกันในแต่ละวิชา เพื่อเป็นการลดภาระงานของนิสิตและทำให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างครอบคลุม โดยมีการเน้นให้มีความแตกต่างกันไปตามกลุ่มวิชา อาทิ รายวิชาเอก ผู้เรียนได้รับความรู้ด้านสังคมศาสตร์ ที่กลุ่มหลักและครอบคลุม และในการจัดการเรียนการสอนต้องมีการประยุกต์ความรู้เหล่านั้นเพื่อนำไปใช้ในการเรียนการสอนได้ วิชาเสริมสร้างสมรรถนะ ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทักษะแสวงหาความรู้ การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการออกแบบ ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ในรายวิชา วิชาชีพครู พัฒนาทักษะด้านการจัดการเรียนการสอน การผลิตสื่อ การวัดและประเมินผล การผลิตงานวิจัย การวิเคราะห์ผู้เรียน ซึ่งเป็นทักษะที่สอดแทรกในการเรียนการสอน และรายวิชาของหลักสูตรในภาพรวม ออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เป็นการเสริมสร้างทักษะต่าง ๆ ที่ช่วยส่งเสริมให้นิสิตสามารถบรรลุ ELOs ได้ครบทุกข้อ ซึ่งการออกแบบในส่วนนี้นั้น สามารถนำผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (ELOs) ซึ่งร่วมกันกำหนดจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมาเป็นเป้าหมายหลักสำคัญในการกำหนดรายละเอียดของหลักสูตร (programme specification) ได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เถลิงพร เต้าตะโร และคณะ (2561) ที่ได้ประเมินหลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการวัดและประเมินทางการศึกษา (4 ปี) โดยประยุกต์ใช้เกณฑ์ การประกันคุณภาพระดับหลักสูตร (AUN-QA) สามารถที่จะร่วมกันพยากรณ์ความพึงพอใจของนักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจ บัณฑิต (การจัดการ) หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2560 มีความพึงพอใจของนักศึกษาในระดับดี สะท้อนว่า การประเมินผลการเรียนรู้ และหลักสูตรตามเกณฑ์ AUN-QA มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในภาพรวมของนักศึกษาในระดับที่สูง ดังนั้นทางหลักสูตร จึงควรมุ่งเน้นการพัฒนาหลักสูตรตามเกณฑ์ AUN-QA ต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของทางมหาวิทยาลัยที่มีมติเห็นชอบให้หลักสูตรในมหาวิทยาลัยพัฒนาการเรียนการสอนตามแนวทางเกณฑ์ AUN-QA อีกทั้งยังเป็นไปตามที่ วรณภัทรพร สิริโพธิ์แก้ว (2565) พบว่า การพัฒนาหลักสูตรตามแนวทาง AUN-QA จะมุ่งเน้นที่ผลลัพธ์ของการเรียนเป็นสำคัญโดยมีความรู้ ทักษะ เจตคติ อุปนิสัยในการคิดจะมีการระบุไว้อย่างชัดเจนในสิ่งที่ผู้เรียนถูกคาดหวังให้เรียนแสดงออกมาในรูปของผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรเป็นผู้สะท้อนคุณภาพของหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรจึงควรยึดผลสำเร็จของผู้เรียนเป็นหลัก การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของนิสิตไว้ในหลักสูตรจึงควรนำความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมาประกอบด้วย

พื้่งนำคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของมหาวิทยาลัยมาพิจารณาให้ตรงกับความต้องการของหลักสูตรโดยคำนึงถึงการกระตุ้นสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และรู้จักวิธีการเรียนรู้ สามารถทำให้ตนเองเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมถึงการรู้จักพัฒนาทักษะของตนเองทั้งด้านกระบวนการสารสนเทศ การฝึกฝนปฏิบัติ ท้นต่อวิทยาการใหม่ ๆ ทั้งนี้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เหล่านี้ควรถูกกำหนดเข้าไปในรายวิชาต่าง ๆ ตั้งแต่วิชาพื้นฐานทั่วไปจนถึงรายวิชาที่มีความเฉพาะทาง หรือการสร้างทักษะเฉพาะ ตลอดจนวิชาที่เชื่อมโยงสู่การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตโดยมีการพัฒนาปรับปรุงความรู้ทักษะ ทศนคติหรือสมรรถนะสภาพแวดล้อมทางการเรียนและโอกาสของนักศึกษา รวมทั้งคุณภาพของสถาบันหรือหลักสูตรการส่งเสริมคุณภาพถือเป็นการเริ่มต้นวางแผนการดำเนินงานโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการประกันคุณภาพและมีการแสวงหาวิธีการพัฒนาปรับปรุงและหาวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ

3. โครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร (Programme Structure and Content) หลักสูตรมีการมุ่งเน้นสมรรถนะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เพิ่มเติมจากเดิมในส่วนของสมรรถนะในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารและสร้างนวัตกรรม การเรียนรู้ ดังนั้นจึงมีการปรับรายวิชาที่ให้นิสิตได้แสดงสมรรถนะเหล่านี้ให้เกิดขึ้น โดยหลักสูตรมีการปรับกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้สอดคล้องกับ ELOs ที่กำหนด โดยหลักสูตรมีการออกแบบรายวิชา โดยเรียงลำดับเนื้อหาจากความรู้พื้นฐาน ไปจนถึงความรู้ / ทักษะที่มีความซับซ้อนมากขึ้น ซึ่งเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของ AUN-QA Guidebook ของ ดาวีชา ศรีธัญรัตน์ (2559) ที่ว่า ในด้านโครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร หลักสูตรต้องมีการออกแบบบนพื้นฐานของความเชื่อมโยงเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร และรายวิชาต่าง ๆ สามารถร่วมกันสนับสนุนให้ผู้เรียนบรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวังได้

4. กลยุทธ์การเรียนการสอน (Teaching and Learning Strategy) หลักสูตรมีการจัดการเรียนการสอนภายใต้ฐานคิดของ Bloom's Taxonomy โดยเริ่มจากการจดจำ (Remembering) การทำความเข้าใจ (Understanding) การประยุกต์ใช้ (Applying) การวิเคราะห์ (Analyzing) การประเมิน (Evaluating) และการสร้างสรรค์ (Creating) โดยมีการพัฒนาผู้เรียนตั้งแต่ระดับขั้นปีที่ 1 จนถึงขั้นปีที่ 4 โดยเน้นจากการศึกษาทฤษฎี แนวคิด เนื้อหา ไปสู่การนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนโดยมีการให้นิสิตมีการปฏิบัติโดยการออกแบบกิจกรรม การเรียนการสอนและจัดการชั้นเรียนด้วยตนเองและมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในชั้นเรียนมากขึ้น ยังมีการเน้นการวิเคราะห์ มีการประเมินผลเชิงระบบและยังมีการเน้นให้ผู้เรียนพัฒนาเรื่องความคิดสร้างสรรค์ผ่านชิ้นงานที่สร้างสรรค์ขึ้นและให้ผู้เรียนได้มีการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในโรงเรียนผู้เรียนได้มีการออกแบบการสอนและจัดการชั้นเรียนด้วยตนเองจึงมีการพัฒนาทักษะตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงการสร้างสรรค์ โดยการจัดการเรียนรู้ในแต่ละชั้นปีนั้นมีการออกแบบการเรียนการสอนแบบเชิงรุก ซึ่งสอดคล้องกับ สถาพร พงษ์พิบูล (2558) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการสร้างสรรค์ทางปัญญา (Constructivism) ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้มากกว่าเนื้อหาวิชาเพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้หรือสร้างความรู้ให้เกิดขึ้นในตนเอง ด้วยการลงมือปฏิบัติจริงผ่านสื่อหรือกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีครูผู้สอนเป็นผู้แนะนำ กระตุ้น หรืออำนวยความสะดวก ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ขึ้น โดยกระบวนการคิดขั้นสูง กล่าวคือผู้เรียนมีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการประเมินค่าจากสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีความหมายและนำไปใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งกลยุทธ์การเรียนการสอนของหลักสูตรนั้น มีการวางแผนการจัดการเรียนรู้ตั้งแต่ขั้นปีที่ 1-4 ในลักษณะกรวยแห่งการเรียนรู้ (The Cone of Learning) ตามที่ มนัสวี ศรีนนท์ (2558) ที่ได้กล่าวว่า กรวยแห่งการเรียนรู้เป็นการเรียนรู้ที่เน้นบทบาทและการมีส่วนร่วมของผู้เรียน หรือการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นกระบวนการเรียนการสอนอย่างหนึ่ง เป็นการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ หรือ การลงมือทำซึ่ง “ความรู้” ที่เกิดขึ้นก็เป็นความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ จากกระบวนการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผู้เรียนมีโอกาสดลงมือกระทำมากกว่าการฟังเพียงอย่างเดียว ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการอ่าน การเขียน การโต้ตอบ และการวิเคราะห์ปัญหาอีกทั้งให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิดขั้นสูง ได้แก่ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า ตามลำดับ เพื่อพัฒนาผู้เรียน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ควรมีการปรับการออกแบบผลลัพธ์การเรียนรู้ กิจกรรมเสริมหลักสูตร และการดำเนินงานต่าง ๆ ของหลักสูตร ให้ไปในทิศทางเดียวกันทั้งหมด
2. ควรมีการเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เรียนรู้และร่วมออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียของหลักสูตรที่มากกว่าคณะกรรมการบริหารหลักสูตร หรือคณาจารย์ผู้สอน แต่ควรมีการสอบถามไปยังอาจารย์ภายนอกหลักสูตร นิสิต ผู้ปกครอง ผู้ใช้บัณฑิต ผู้เรียนในอนาคต เป็นต้น
2. ควรมีการเสนอการวัดประเมินผลของการดำเนินการตามการออกแบบผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตรให้ สอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มพัฒนานโยบายอุดมศึกษา สำนักงานนโยบายและแผนการอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2551). *กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551-2565) (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กัญญาดา อนุวงศ์ และอาจริ ศุภสุธิกุล. (2560). แนวคิดและเกณฑ์ประกันคุณภาพการศึกษา เครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน ในระดับหลักสูตร. *วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา*, 12(1), 9-20.
- ดาวิชา ศรีธัญรัตน์. (2559). AUN-QA Guidebook. *เอกสารประกอบการอบรมโครงการพัฒนาแนวทางการเขียนรายงาน AUN-QA*. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- เถลิงพร เต้าตะโร, สุธาสินี บุญญาพิทักษ์, และ วลัยยา ธรรมอภิบาล อินทนิล. (2561). การประเมินหลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต สาขาวิชาการวัดและประเมินทางการศึกษา (4 ปี) โดยประยุกต์ใช้เกณฑ์การประกันคุณภาพระดับหลักสูตร (AUN-QA). *วารสาร AL-NUR บัณฑิตวิทยาลัย*, 13(24), 149-164.
- ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2558. (2558, 13 พฤศจิกายน).
- ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 132 ตอนพิเศษ 295 ง.
- ประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เรื่อง รายละเอียดของมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครู ตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562. (2563, 7 พฤษภาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 137 ตอนพิเศษ 109 ง.
- ประกาศคุรุสภา เรื่อง การรับรองปริญญาตามมาตรฐานวิชาชีพ หลักสูตร 4 ปี. (2563, 15 มิถุนายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 137 ตอนพิเศษ 140 ง.
- พาริตา หิมะด้า. (2561). การประเมินหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและประเมินโดยประยุกต์ใช้เกณฑ์การประกันคุณภาพระดับหลักสูตร AUN-QA. *วารสารอัล-ฮิกมะฮุมมหาวิทยาลัยฟาฏอนี*, 8(15), 77-100.
- มนัสวี ศรีนนท์. (2558). ศึกษาปริทัศน์: กรวยแห่งการเรียนรู้. *วารสาร "ศึกษาศาสตร์มจร" คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย*, 3(1), 40 -47.
- มานะ สินธุวานานท์ และ นัฐยา บุญกองแสน. (2566). การจัดทำหลักสูตรที่มุ่งผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน (OBE) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล. *วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 7(2), 470-482.
- รัตนะ บัวสนธ์. (2556). *วิจัยเชิงคุณภาพการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 4). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรรณภัทรพร ลิธิโพธิ์แก้ว, สมประสงค์ เสนารัตน์ และ ธนกร ตรีมงคลานต์. (2565). การเปรียบเทียบเกณฑ์การประกันภายในเข้าสู่เกณฑ์การประกันคุณภาพเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน. *Journal of Modern Learning Development*. 7(7), 474-489.

ศิริชัย กาญจนวาสี. (2553). การประเมินหลักสูตร: หลักการและแนวปฏิบัติ. วารสารวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ.

สืบค้น 13 พฤศจิกายน 2566, จาก <http://www.edu.tsu.ac.th/major/eva/files/journal/scan1.pdf>

สถาพร พงษ์พิบูล. (2558). เอกสารประกอบการฝึกอบรม “คุณภาพผู้เรียนเกิดจากกระบวนการเรียนรู้”. สระแก้ว:

คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย. (2545). การประเมินผลโครงการศึกษาและพัฒนาระบบ

การประกันคุณภาพระดับอุดมศึกษาของทบวงมหาวิทยาลัย. ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.

ASEAN University Network. (2015). *Guide to AUN-QA Assessment at Programme Level (VERSION 3.0)*.

ASEAN University Network.

ASEAN University Network. (2020). *ASEAN UNIVERSITY NETWORK QUALITY ASSURANCE GUIDE TO AUN-QA*

ASSESSMENT AT PROGRAMME LEVEL VERSION 4.0. ASEAN University Network.